

«СПАЧАТКУ ВЕЛЬМІ НАСЦЯРОЖАНА СТАВІЛІСЯ ДА КАПЕЕК...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
— Нядаўна атрымала пенсію новымі грашыма і вырашыла аддаць пазыку сяброўцы. А тая адмовілася браць новымі купюрамі, сказала, прынось у старых грашах. Прыйшлося ісці ў краму, мяняць новыя грошы на старыя, — смяецца наша суразмоўца і разам з ёю смяюцца суседкі-гандляркі.

84-гадовая Ніна Іванаўна прыйшла на Камароўку купіць балотных дурніц. Гаворыць, што вельмі цяжка пенсіянерам зараз разбірацца з гэтымі новымі грашыма.

— Мне сацыяльная работніца прынесла пенсію ў новых грашах, — расказвае пажылая жанчына. — Я прыйшла ў краму і кажу: я даю вам новыя грошы — і вы мне рэшту дайце такімі ж. А касірка не паслухала мяне і дала як новымі, так і часткова старымі. Я стаю і не магу разабрацца, а яна мне яшчэ і нагрубіла, маўляў, праходзьце хутчэй, у мяне тут чарга. І так і не

патлумачыла, што яна мне дала, а я сама дык і не разабралася...
Ніна Іванаўна так расхвлявалася, што нават ледзь не расплакалася.
— Я вайну перажыла, на будоўлі працавала, потым — выхавальніцай у дзіцячым садку. Але цяпер няма павягі да старасці, — відаць, што жанчына ўсё яшчэ не можа адысці ад сваёй крыўды.
— Зараз некаторыя несумленныя прадаўцы могуць ашукваць старых...

А вось 78-гадовай Кацярыне Лявонцьеўне касірка, наадварот, дапамагла разабрацца з новымі купюрамі.

— Мяне доўга не было ў Беларусі, толькі нядаўна вярнулася. У першы дзень дэнамінацыі прыйшла ў краму і нават разгубілася: на ўсіх цэнніках

Атрымала пенсію новымі грашыма і вырашыла аддаць пазыку сяброўцы. А тая адмовілася браць новымі купюрамі, сказала, прынось у старых грашах.

іх яшчэ ў руках, можна сказаць, і не трымаў, толькі адну капейку...» Але ставіцца да іх 74-гадовы Станіслаў Якаўлевіч добра. «Ведаецца, раней быў такі жарт: хочаш быць мільянерам — прыезджай у Беларусь, — прыгадаў ён. — Дык вось, трэба было правесці дэнамінацыю хаця б для таго, каб так не жартавалі». Дарэчы, калі мужчына даведаўся, што мы са «Звязды», вельмі ўзрадаваўся. «Я ў вас нават публікаваўся, але вельмі даўно, вас, магчыма, яшчэ й на свеце не было...» — сказаў ён.

...А гандлярка, у якой купляў апельсіны наш суразмоўца, усміхнуўшыся, сказала, што спачатку людзі крыху блыталіся з грашыма. І, па яе словах, вельмі насцярожана бралі капейкі. «Але цяпер, як мне падаецца, усе ўжо прывычаліся, — гаворыць жанчына. — І з пажылымі пакупнікамі таксама няма ніякіх праблем».

Святлана БУСЬКО.
busko@zviazda.by

ужо новыя лічбы, — успамінае жанчына. — А маладая касірка мне тут жа ўсё перавяла: сказала, колькі гэта будзе, калі лічыць па-ранейшаму. Дзякуй ёй за гэта!
Але, тым не менш, да ідэі адкінуць нулі ў грашах Кацярына Лявонцьеўна ставіцца не вельмі добра. «Старым людзям гэта складана, трэба ламаць галаву кожны раз. І гэтыя капейкі... — са скрухай уздыхае яна. — Я не магу разабрацца, не бачу, якая там лічба выбіта, на гэтай манетцы. Але што зробіш, давядзецца прывыкаць...»

Побач з намі сталы мужчына выбірае апельсіны і расплачваецца старымі купюрамі. У адказ на наша пытанне пра новыя грошы смяецца: «Я

■ Правілы на лета

НІ НА СЕКУНДУ!

Дзеці і дарослыя маглі б пазбегнуць многіх траўмаў. Спецыялісты даюць некалькі практычных рэкамендацый

Да канца года па краіне плануецца адкрыць цэнтры бяспекі для павышэння інфармаванасці бацькоў (на базе РНПЦ «Маці і дзіця», а таксама ва ўсіх абласцях). Гэта будзе навучанне правілам паводзінаў і дома, і на вуліцы, і наогул... Бо сёння бацькі так устурбаваныя, напрыклад, тым, з якога матэрыялу зроблены матрац ці ложка, што забываюцца пра не менш важнае: апусцаць матрац на больш нізкі ўзровень па меры таго, як дзіця падрасла. Словам, не хапае нам ведаў. І многія каментарыі ў сацыяльных сетках да артыкулаў, звязаных з нядаўнімі падзеннямі дзяцей з вокнаў, паказваюць, наколькі моцна культавае ўяўленне аб тым, што ды як трэба рабіць дзеля бяспекі.

Вось асноўнае, на што трэба звярнуць увагу. **Дарожна-транспартныя здарэнні.** З гэтай прычыны з пачатку года ўжо загінулі 168 чалавек і атрымалі траўмы 1921 чалавек.

✓ Набывайце дзіцячыя крэслы. Незалежна ад таго, дзе вы або вашы дзеці сядзіце — прышпільвайце і прышпільвайцеся, бо на заднім сядзенні таксама можна атрымаць несумяшчальную з жыццём траўму.

✓ Перакажыце дрэннае надвор'е. Імкніцеся пазбягаць руху ў цёмны час сутак.

✓ Вам нельга садзіцца на матацыкл, калі вы не ўсведамляеце, што на высокай хуткасці можа занесці так, што загіне той, хто стаяў, здавалася б, удалечыні.

✓ Калі вы веласіпедыст, то выконвайце адпаведныя правілы руху, пацікаўцеся, з якога боку вы павінны рухацца. Калі вы пешаход, не хадзіце па дарожках для веласіпедыстаў — гэта нават проста дрэнны тон.

✓ У цёмны час сутак карыстайцеся флікерамі.

✓ На якім бы відзе транспарту вы ні рухаліся, ніколі не забывайце пра ўсеагчымыя ахоўныя сродкі.

Утапленні. Гэта самая распаўсюджаная прычына гібелі нашых дзяцей ад траўмаў. Сё-

лета ўжо патанулі 19 дзяцей (летась было 14). Загінулі такім чынам і 154 дарослыя.

— Утапленне можа быць як у натуральным вадаёме (рэчка, возера), так і ў канале, у канавах, калодзежы і нават быў адзін няшчасны выпадак у ванне, — кажа **намеснік дырэктара па арганізацыйна-метадычнай рабоце РНПЦ траўматалогіі і артапедыі Леанід ЛОМАЦЬ.** — На базе нашай установы створаны Рэспубліканскі спінальны цэнтр для пацыентаў з траўмамі і захворваннямі пазваночніка. Кругласутачная экстранная брыгада гэтага цэнтра выезджае ва ўсе рэгіёны на выклікі, звязаныя з траўмамі, атрыманымі падчас нырання, а гэта пералом пазваночніка, сцісканне спіннага мозга. Выклікаў сёлета нават больш, чым летась, а ў сярэднім бывае каля 300 у год. У палове выпадкаў аперацыі пры пераломках пазваночніка праводзяцца на месцы — для гэтага ёсць магчымасці ў рэгіёнах. Буйное addзяленне для пацыентаў з такімі траўмамі адкрыта ў Гомельскай вобласці. У складаных выпадках, калі, напрыклад, патрабавецца не адно хірургічнае ўмяшанне, пацыент дастаўляецца ў рэспубліканскі цэнтр.

➤ Растлумачце дзецям, што ныраць небяспечна. Памятайце, што яны ўхітраюцца паказаць майстар-клас на такім мелкаводдзі, дзе толькі адны гусі плаваюць.

➤ Будзьце пільнымі і адзін да аднаго. Каб вы не сталі сведкам такога дзікага выпадку, які здарыўся не так даўно. Мужчына добра выпіў, пайшоў купацца і ўдарыўся падчас купання галавой. Тыя, з кім ён быў, паралілі выпіць яшчэ, той выпіў, зноў нырнуў і зноў ударыўся. Падчас трэцяй спробы ўжо зламаў шыю...

Падзенні з вышыні. У апошнія гады з гэтай прычыны гіне каля 15 дзяцей у год. У першую чаргу, варта прыгадаць нядаўні выпадак зніжэння малых дзяцей з вокнаў шматкватэрных дамоў. Дасканаласць вывучэнне кожнай сітуацыі гібелі і ратавання адной дзяўчынкі засяроджваюць увагу на некалькіх момантах. Галоўны з іх — неабачлівасць дарослых.

✓ Новыя шклопакеты вельмі лёгка паддаюцца дзецям. Неабходна ўстанаўліваць вокны з

запорами, якія будуць абмяжоўваць магчымасць адкрыцця вокнаў малымі.

✓ Прыбірайце любую мэблю на балконе і ў пакоях, якую дзіця лёгка можа выкарыстаць як прыступку. У большасці выпадкаў дзеці, якія выпалі з вокнаў, скарысталіся нейкімі дапаможнымі сродкамі, а далей супраць іх спрацавала недасканалая каардынацыя. Дзяўчынку, якая выжыла пасля такога падзення, выратавала маскітная сетка, на якой яна нібы планіравала.

— Пры ацэнцы ўзроставай структуры дзяцей, якія загінулі ад знешніх прычын, высвятляецца, што найменшыя поспехі ў забеспячэнні бяспекі дасягнуты ў групе ад 0 да 4 гадоў, — адзначае **загадчыца лабараторыі клінічнай неанаталогіі, рэабілітацыі нованароджаных і дзяцей першага года жыцця РНПЦ «Маці і дзіця» Таццяна ГНЯДЗЬКО.** — Калі ў старэйшых групам усе ж такі прадзвіжкі нейкая прафілактычная работа, то тут усе цалкам залежыць толькі ад бацькоў, а яны часта не ведаюць, што і як трэба рабіць.

➤ Не пакідайце дзяцей не тое што на хвіліну — на секунду. Не пакідайце іх і на старэйшых дзяцей. Майце на ўвазе, нярэдка бывае, што недагледзелі за дзецьмі нават бабулі і дзядулі.

➤ Ніколі не пакідайце дзіця без нагляду каля вады. Для самых малых глыбіня на ўзроўні 20 см — гэта ўжо небяспечна! Пажадана закрыць басейны, устаноўленыя на дачах, рабіць іх недаступнымі ў той час, калі вы не можаце быць побач. Не пакідайце каля басейна цацкі, якія могуць упасці і справакаваць у дзіцяці жаданне іх дастаць. Калі ваша дзіця ў ванне, басейне ці любой іншай вадзе, а вам трэба адысці на хвілінку, бярыце дзіця з сабой.

■ Надвор'е

Лета вяртаецца

Самы цёплы летні месяц узяў даволі працяглую паўзу. Ужо даўно тэрмометры на большай частцы тэрыторыі краіны не паказвалі ўдзень больш за 25 градусаў. Але ў гэтыя выхадныя сітуацыя пачне змяняцца.

Сіноптыкі паведамляюць, што сёння на надвор'е будучы яшчэ ўплываць атмасферныя фронты ад цыклону з цэнтрам на паўночным усходзе Украіны. Чакаецца воблачна з праясненнямі. На большай частцы тэрыторыі пройдуць кароткачасовыя дажджы, прагрымяць навальніцы. Вецер будзе пераменных напрамкаў, умераны, пры навальніцы парывісты. Удзень паветра прагрэецца да плюс 20–25 градусаў. У заходніх раёнах прахалода захаваецца: там слупкі тэрмометраў не ўзнімуцца вышэй за 19 градусаў.

А вось на выхадныя надвор'е нас парадую летняй цеплынёй. Уначы чакаецца 11–18 градусаў цяпла, днём у суботу паветра прагрэецца да плюс 21–27, у нядзелю цяпло прыбавіць яшчэ два-тры градусы. Кароткачасовыя дажджы пройдуць толькі месцамі.

Па папярэднім прагнозе, у пачатку наступнага тыдня рэгулярны слупок дасягне 30-градуснай адзнакі.

Валяр'ян ШКЛЕННИК.
schklennik@zviazda.by

Мужчына добра выпіў, пайшоў купацца і ўдарыўся падчас купання галавой. Тыя, з кім ён быў, паралілі выпіць яшчэ, той выпіў, зноў нырнуў і зноў ударыўся. Падчас трэцяй спробы ўжо зламаў шыю...

➤ На дзіцячай пляцоўцы не пакідайце дзяцей адных, нават самых паслухмяных і занятых сваёй справай. Перасоўваюцца па пляцоўцы трэба следам за малым. Дзіця павінна быць на адлегласці выцягнутай рукі.

➤ З уваходам у наша жыццё манет трэба памятаць аб магчымасці траўматызацыі страўнікава-кішачнага тракта. Любы дробны прадмет не павінен трапіць у рукі дзіцяці да 3 гадоў, якія ўсё спрабуюць на смак! Вызначце месца для сумак, у якіх захоўваюцца кашалькі, і прывучыце гасцей класці сумкі туды, куды дзіця не дацягнецца.

➤ Памятайце, што самая небяспечная памяшканні ў любым доме — кухня і ванны пакой. Тут дзіця ніколі не павінна знаходзіцца адно. У ванным пакоі, па меншай меры, пакладзіце на падлогу гумавы дыванок. Устаноўце абарончыя экраны каля пліты на кухні. Або гатуйце, пакуль дзеці не падраснуць, на задніх фаярках. Сродкі бытавой хіміі трэба старанна хаваць. Шафы павінны зачыняцца так, каб адчыняць маглі толькі дарослыя. Абмежываць дзіця ў свабодным руху дапамогуць хадункі і манеж.

Святлана БАРЫСЕНКА